

В.В. Доненко

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.95 : 351.7

“ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК”, “ГРОМАДСЬКА БЕЗПЕКА”, “БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ” ЯК СКЛАДОВІ БЕЗПЕКИ

Розглянуто сучасні погляди на поняття “громадський порядок”, “громадська безпека”, “безпека дорожнього руху”, їх особливості та співвідношення.

Ключові слова: безпека, громадський порядок, громадська безпека, безпека дорожнього руху, громадське місце.

Рассматриваются современные взгляды на понятия «общественный порядок», «общественная безопасность», «безопасность дорожного движения», их особенности и соотношение.

Ключевые слова: безопасность, общественный порядок, общественная безопасность, безопасность дорожного движения, общественное место.

The modern looks to the concepts «public peace», «public safety», «safety of travelling motion» are considered here.

Keywords: safety, public peace, public safety, safety of travelling motion, public place.

Постановка проблеми. Охороні громадського порядку та громадської безпеки на рівні, який забезпечує ефективне проведення кардинальних соціально-економічних реформ у суспільстві, приділяється належна увага з боку як науковців, так і законодавця. На наш погляд, слід звернутися до питання місця в системі національної безпеки дорожнього руху у співвідношенні із взаємоутворюючими категоріями “громадський порядок” та “громадська безпека”. На необхідність розширення розуміння цих категорій вказується у сучасних дослідженнях [1, с. 248]. Сьогоденний стан адміністративного права надає можливість віднести до предмета його правового регулювання відносини із забезпечення безпеки в усіх її виявах (громадського порядку, громадської безпеки, безпеки дорожнього руху), оскільки вона забезпечується за допомогою адміністративно-правових заходів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми. Класичними визначеннями громадського порядку, громадської безпеки, безпеки дорожнього руху поповнилися праці знаних адміністративістів радянської школи адміністративного права (І.І. Веремєєнко, О.П. Дагель. Є.В. Додін. М.І. Єропкін, А.П. Ключніченко, О.Є. Луньов, Л.Л. Попов, І.М. Пахомов. А.В. Серьогін) та

послідовники в російській (Д.М. Бахрах, А.П. Коренев, В.Е. Севрюгин, Ю.О. Тихомиров) та вітчизняній (О.М. Бандурка, І.П. Голосніченко, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, Є.В. Курінний, В.В. Новиков, В.І. Олефір, О.І. Остапенко та інші) школах, проблеми національної безпеки були предметом досліджень таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як С. Гордієнко, М. Зеленков, С. Кокорін, В. Ліпкан, А. Опальов, М. Панов, Г. Пономаренко, А. Стахов, В. Тихий та інші.

Позиції, думки учасників дискусії мають досить широку палітру поглядів на цю проблему. Спектр цієї проблематики досить широкий та містить у собі досить оригінальні, навіть діаметрально протилежні позиції. Розв'язання цих проблем здійснювалося іноді з залишками авторитарного методу регулювання відносин у цих сферах. Розглянемо докладно сучасні наукові погляди на поняття “безпека”, “громадський порядок”, “громадська безпека”, “безпека дорожнього руху” з огляду на місце останньої категорії у співвідношенні з двома іншими.

Слід зазначити, що чинне законодавство України не містить нормативно-правового терміна “безпека”. Захищеність особи, суспільства та держави досягається за допомогою права. Звідси безпека за своєю юридичною природою є станом урегульованості правом суспільних відносин, які виникають з приводу реалізації життєво важливих інтересів особи, суспільства, держави, адекватно факторам і умовам, що формують потенційні та реальні загрози, створювані протиправними діями, шкідливими подіями (явищами) техногенного характеру, а також наслідками ліквідованих шкідливих подій [2, с. 130].

В.К. Колпаков підкреслює, що термін “громадський порядок у чинному законодавстві України використовується з помітним ступенем інтенсивності” [2, с. 204]. Підтримуючи висновок вченого, додамо, що таке твердження повною мірою охоплює і такі поняття, як “громадська безпека”, “безпека дорожнього руху”. Підтримки та подальшої розробки потребує їх нормативне визначення.

У доробках вітчизняних адміністративістів термін “громадський порядок” розглядається як система суспільних відносин, що складаються в результаті суворого виконання і дотримання норм права, моральних норм, правил звичаїв [3, с. 12-23]. Традиційно поняття громадського порядку розглядається в широкому (загальному) і вузькому (спеціальному) розумінні. Сучасна українська юридична енциклопедія трактує громадський порядок у широкому розумінні як урегульовану правовими та соціальними нормами систему суспільних відносин, що забезпечує захист прав і свобод громадян, їх життя і здоров'я, поважання честі та людської гідності, дотримання норм суспільної моралі [4, с. 639]. У вузькому (спеціальному) розумінні громадський порядок – це частина загального поняття, якою є система врегульованих юридичними нормами відносин, що складаються у випадках, коли фізичні особи перебувають у громадських місцях, і захищаються від порушень заходами державного примусу [2, с. 205-206]. На жаль, необхідно констатувати, що нормативного визначення громадського порядку (як і

такого утворюючого поняття, як громадське місце) немає, відсутній також повний їх перелік. Спроби усунути прогалини в цих питаннях здійснюються в межах відомчої нормотворчості МВС України. Так, у наказі МВС України від 21 червня 1996 р. № 438 “Про затвердження Інструкції щодо порядку обліку злочинів, вчинених у громадських місцях, на вулицях у стані алкогольного сп’яніння” наводиться визначення громадських місць [5]. Оновлене тлумачення поняття “громадське місце” знайшло в наказі МВС № 1394 від 19.12. 2003 р. “Про затвердження Інструкції з обліку злочинів, вчинених у громадських місцях” [6]. Спроба законодавчо закріпити термін “громадське місце” як “частину (частини) будь-якої будівлі, споруди, яка доступна або відкрита для населення вільно чи за запрошенням, або за плату, постійно, періодично, час від часу, в тому числі під’їзди, а також підземні переходи, стадіони”, на наш погляд, невдала. Площі, вулиці, дороги і ще багато чого не враховано. В Законі України “Про заходи про попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров’я населення” такими вважаються місця, що використовуються громадянами для спільної роботи, відпочинку, пересування, проведення масових заходів та інших потреб [7]. Певна недосконалість та незавершеність свідчить про необхідність подальшого наукового забезпечення цих процесів, що зумовлює мету цієї статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Громадська безпека як соціально-правова категорія є об’єктом конституційного регулювання. У ст. 3 Конституції України записано: “Людина, її життя і здоров’я, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов’язком держави” [8].

Щодо визначення громадської безпеки існує безліч тлумачень, поглядів, думок. Так, міжнародна поліцейська енциклопедія визначає громадську безпеку як систему суспільних відносин, врегульованих правовими нормами з метою забезпечення безпеки особи, громадського спокою, сприятливих умов праці і відпочинку громадян, нормального функціонування державних органів, громадських об’єднань, підприємств, установ і організацій від загрози, що походить від злочинних та інших протиправних посягань, порушення порядку користування джерелом підвищеної небезпеки, предметами і речовинами, вилученими з вільного обігу, явищ негативного техногенного і природного характеру, а також особливих обставин. До сфери громадської безпеки включають відносини людей, пов’язані з дотриманням правил, що забезпечують безпеку руху транспорту і пішоходів, правил здійснення будівельних і ремонтних робіт у громадських місцях, правил протипожежної безпеки, правил боротьби зі стихійними лихами, епідеміями, епізоотіями і правил користування предметами, які підпадають під ліцензійно-дозвільну систему [9, с. 91].

Громадська безпека має і специфічний характер правового регулювання. Слід погодитись із твердженням Є.В. Курінного про те, що відносини громадської безпеки підлягають особливому дворівневому правовому регулюванню. Перший (основний) рівень регулюється нормами адміністративного та кримінального права, другий (допоміжний) – переважно цивільно-правовими і фінансово-правовими нормами [10, с. 286].

Отже, громадську безпеку в сучасних умовах слід розглядати в широкому смислі слова як безпеку суспільства з урахуванням системного підходу та взаємозв'язку з усіма видами безпеки й існуючими загрозами безпеці. В такому разі громадська безпека тісно пов'язана з безпекою кожної людини як члена цього суспільства, є складовим елементом національної, колективної, міжнародної та глобальної безпеки. На нашу думку, громадська безпека – це стан захищеності духовних та матеріальних цінностей суспільства, встановленого порядку діяльності, майнових та немайнових прав, свобод кожної людини цього суспільства від зовнішніх та внутрішніх загроз, який забезпечує умови для їх нормальної життєдіяльності та розвитку.

Одна з перших спроб законодавчо визначити поняття “громадського порядку” та “громадської безпеки” здійснена в проекті Закону України “Про Національну гвардію Міністерства внутрішніх справ України”, розробленому МВС України. Запропоновано такі визначення: громадська безпека – стан відносин у суспільстві та державі, що забезпечує безпечні умови життєдіяльності людини, функціонування органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій; громадський порядок – урегульовані правовими та іншими соціальними нормами суспільні відносини, які забезпечують охорону життя, здоров'я, дотримання прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина, засад суспільної моралі [11].

Дослідження проблеми забезпечення безпеки дорожнього руху слід розглядати через поліцейську функцію охорони громадського порядку та громадської безпеки. Безпеку дорожнього руху у вузькому розумінні слід трактувати як специфічну складову громадського порядку та громадської безпеки, а в широкому – як частину національної безпеки. Безпека дорожнього руху визначена як складова національної безпеки, правотворча і правозастосовна діяльність уповноважених державних органів щодо захисту конституційно закріплених життєво важливих інтересів, насамперед, життя, прав і свобод, а також інтересу щодо реалізації потреб у переміщенні учасників дорожнього руху – громадян, осіб без громадянства та іноземців – пішоходів та водіїв [12].

Нормативне визначення дефініцій “безпека дорожнього руху”, “забезпечення дорожнього руху” на сьогодні відсутнє, незважаючи на те, що у правовому полі України термін “безпека дорожнього руху”, як зазначає М.М. Долгополова, доволі вживаний, про що можна судити з назв деяких нормативних актів, наприклад: Програма забезпечення безпеки дорожнього руху та екологічної безпеки транспортних

засобів, Постанова про спільні дії адміністрації залізниць та органів внутрішніх справ України щодо забезпечення безпеки дорожнього руху автотранспортних засобів і поїздів на залізничних переїздах; Постанова про затвердження переліку статистичних показників і порядку обліку і звітності з питань безпеки дорожнього руху. Термін “безпека” означає “стан, коли кому-небудь чи чому-небудь ніщо не загрожує. Якщо інкорпорувати його у термін “безпека дорожнього руху”, то в результаті отриманого визначення: безпека дорожнього руху – це стан, коли учасникам дорожнього руху ніщо не загрожує, а саме: стан захищеності життєво важливих інтересів людини у безпечній реалізації потреби у переміщенні (поряд з охороною життя та здоров’я учасників дорожнього руху) [13, с. 134.]. Буквальне розуміння поняття забезпечення безпеки дорожнього руху, як підкреслює В.В. Лук’янов, надає підстави припускати повне виключення можливості виникнення дорожньо-транспортних пригод [14, с. 26].

Під забезпеченням безпеки дорожнього руху розуміють діяльність, спрямовану на зниження в умовах розвитку автомобілізації країни загальної кількості дорожньо-транспортних пригод та тяжкості їх наслідків [15].

Якщо для громадського порядку системоутворюючим поняттям стало громадське місце, то для діяльності з забезпечення безпеки дорожнього руху – дорожній рух. Діяльність із забезпечення безпеки дорожнього руху – це система дій щодо забезпечення безпечного переміщення людей та вантажів механічними транспортними засобами, а також людей без транспортних засобів дорогами, що регламентується спеціальними правовими нормами, регулюється державними органами, а також проходить в умовах реальної небезпеки виникнення обставин, які перешкоджають продовженню цього процесу [16, с. 6]. Різні погляди існують також на розуміння поняття “дорожній рух”. Усі дослідники цієї проблеми робили акцент на механічну інтерпретацію дорожнього руху (Г.І. Клінковштейн, В.А. Коноплянко, В.В. Лук’янов). Певною мірою соціальний аспект висвітлюється у В.В. Лук’янова. Його визначення містить вказівку на правове регулювання дій соціальних елементів, але, знову ж таки, у процесі руху транспортних засобів шляхами. Соціальному аспекту дорожнього руху з позицій цільового переміщення людей та вантажів приділяє увагу й І.К. Шаріхманьян [14]. Дещо вузьке визначення дорожнього руху запропонував Х.П. Ярмачі: це процес переміщення учасників дорожнього руху (пішоходів, водіїв, пасажирів, погоничів тварин) дорогами, в якому дії його учасників визначаються спеціальними правилами, нормами та стандартами [16, с. 156]. Іншими словами, дорожній рух є складовою громадської безпеки та безпеки особи.

Громадський порядок у радянський період розглядався як “складова частина, одна з підсистем управління в галузі внутрішніх справ” [17, с. 239]. Первинність громадського порядку як об’єкта поліцейської діяльності зумовлюється тим, що він виступає єдиним та інтегрованим об’єктом поліцейської охорони. Зокрема, в громадських місцях

вчинюється більшість адміністративних правопорушень та злочинів, у тому числі і тих, що стосуються сфери безпеки дорожнього руху.

У зв'язку із зростанням кількості транспорту і відставанням розвитку і належної підтримки вулиць та доріг існує взаємозв'язок між зміцненням громадського порядку і громадської безпеки та дотриманням правил дорожнього руху і забезпеченням безпеки дорожнього руху. Небезпечними є порушення правил дорожнього руху водіями та пішоходами, передбачені главою 10 КУпАП "Адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі дорожнього господарства та зв'язку".

Не вдаючись до дослідження конкретних складів адміністративних правопорушень у цій галузі, обмежимося лише констатацією факту щодо підтвердження особливої небезпеки правопорушень у сфері дорожнього руху в наукових працях В.І. Жульова, В.В. Лук'янова, В.А. Мисливого, В.И. Развадовського, В.В. Новикова та ін.

На думку В. Развадовського, змістом громадського порядку є громадська безпека. Метою забезпечення громадського порядку є особиста та громадська безпека в усіх її проявах: на транспорті – забезпечення безпечного переміщення, що означає, насамперед, недопущення порушень загальнообов'язкових правил на транспорті, їх попередження і припинення [21, с. 193]. Втім, слід вказати, що все-таки зміст громадського порядку є більш широким поняттям.

Незважаючи на те, що громадський порядок і громадська безпека – самостійні поняття, категорії, явища, між ними є тісний діалектичний зв'язок. Наприклад, діяльність міліції при забезпеченні охорони громадського порядку під час проведення футбольних матчів спрямовується на попередження як порушень у сфері громадської безпеки (протипожежні заходи, техногенні аварії), так і порушень правил дорожнього руху, створення аварійних ситуацій на транспорті.

Наведений приклад свідчить про те, що під час експлуатації транспортних засобів виникають й інші відносини, що свідчать про діалектичний зв'язок із громадською безпекою та громадським порядком, які за своєю природою впливають як на безпеку дорожнього руху, так і на громадську безпеку і громадський порядок. Проілюструємо це на такому прикладі. Порушення правил паркування транспортних засобів, відповідальність за яке передбачена у ч. 2 ст. 122 чинного КУпАП, коли транспортний засіб розташовано на проїжджій частині, то діяння створює загрозу безпеці дорожнього руху. А у випадку, коли транспортні засоби розташовані на пішохідній зоні, на тротуарах (п. 15.10. ПДР), загроза безпеці дорожнього руху та громадській безпеці відсутня. Порушення є, про що може свідчити наявність установчої (п. 15.10. ПДР) та правозастосовчої (ст. 122 КУпАП) норми. На питання, на які саме відносини здійснюється зазіхання, відповідь одна – на відносини громадського порядку. Перелік таких діянь, які мають специфічний об'єкт посягання, в сфері безпеки дорожнього руху не обмежується порушенням правил стоянки. До відносин, які посягають на громадський порядок, можна віднести неохайний

вигляд транспортного засобу, рух по газонах, паркування транспортного засобу в нічний час поблизу житлових будинків. Аналогічні порушення, вчинені в Німеччині, є порушеннями, які посягають на громадський порядок. Водночас В.В. Лук'янов застерігав, що можливостей науки адміністративного права виявилось недостатньо для того, щоб повністю охопити всю складну багатоплановість проблеми забезпечення дорожнього руху. Ця проблема, за висновком вченого, розглядалася головним чином із позицій охорони громадського порядку, і тому Державтоінспекції була відведена роль не першочергової служби саме цього напряму діяльності [18, с. 67].

Пріоритет у співвідношенні категорій, які нами розглядаються, належить відносинам “громадська безпека – безпека дорожнього руху”, другий рівень відносин “громадський порядок – безпека дорожнього руху” становить у тріаді “громадський порядок – громадська безпека – безпека дорожнього руху” меншу частку. Разом із тим співвідношення “громадський порядок – громадська безпека” є більш вживаним, елементи його довгий час сприймалися та продовжують сприйматися як частини колись єдиного цілого (громадського порядку).

Спільність загальних характеристик, критеріїв розглянутих категорій не викликає сумнівів. Загальні характеристики відрізняються такими чинниками: 1) сферами відносин, які вони регулюють, їх специфікою. Громадський порядок пов'язується з широким комплексом різних відносин, які повинні відбуватися виключно в громадських місцях. Громадська безпека пов'язана з забезпеченням належного використання штучних та природних джерел підвищеної небезпеки та явищами природи; безпека дорожнього руху має багато спорідненого тому, що забезпечується в громадських місцях та врегульовується як правовими, так технічними нормами; 2) нормами регулювання цих відносин: норми права та соціальні норми моралі та звичаїв притаманні відносинам у сфері громадського порядку, а поєднання технічних норм з юридичними характерно для сфер безпеки дорожнього руху та громадської безпеки; 3) наявністю поряд із законодавчим регулюванням значної частки відомчого нормативного регулювання; 4) поєднанням адміністративної та кримінальної охорони залежно від суспільної небезпеки діянь, суспільної шкоди, в ряді випадків – наслідків; 5) історичною спорідненістю та взаємозалежністю цих категорій.

Отже, громадський порядок став для людства природною формою врегулювання суспільних відносин, у лоні яких із розвитком техніки і стали формуватися відносини громадської безпеки. Технічна думка людства створювала та постійно удосконалювала механізми, а в подальшому створила потребу у відокремленому регулюванні відносин громадського порядку, які у зв'язку зі своєю специфікою отримали власну сферу регулювання – громадську безпеку. З огляду на історичний досвід можна передбачити, що безпека дорожнього руху стане окремою сферою зі специфічним об'єктом регулювання. До того ж можна припустити, що з розвитком техніки виникнуть інші від-

носини, для яких існування у встановлених, уже визначених межах може стати стримуючим фактором їх розвитку, перш за все в правовому розумінні – через необхідність створення правових основ для сприяння розвитку цих відносин та правового механізму їх захисту. Зазначені трансформації виступають об'єктивною потребою для вирішення сформованих суспільних завдань. Не факт, що транспортні засоби залишаються в традиційному, класичному стані, а їх пересування (рух) буде здійснюватися виключно автошляхами.

Висновок. Розглянуті нами аспекти громадського порядку, громадської безпеки та безпеки дорожнього руху свідчать про їх домінуючу роль у сфері поліцейських правовідносин “учасник дорожнього руху – працівник міліції (ДАІ, ПС тощо) [20, с. 271].

Приєднуємось до позиції В.В. Новикова та В.Й. Развадовського [21, с. 12; 22, с. 82] про необхідність визначення безпеки дорожнього руху як категорії, зміст якої розкривається через поняття “громадська безпека”, а саме як захищеності життєво важливих інтересів учасників дорожнього руху і суспільства в цілому від загрози виникнення дорожньо-транспортних пригод і їх негативних наслідків. І тому, незважаючи на певні дискусії щодо цієї позиції, слід підтримати головне – зміст безпеки дорожнього руху розкривається через громадську безпеку. До того ж необхідно враховувати і громадський порядок, який досягається належним забезпеченням безпеки дорожнього руху.

Однією з найважливіших форм громадського порядку є безпека дорожнього руху. У сучасному урбанізованому світі з його зростаючим темпом розвитку автомобільного транспорту і дорожнього будівництва різко збільшилась загроза загибелі людей у громадських місцях (проспекти, площі, вулиці) у результаті дорожньо-транспортних пригод. Тому особливо актуальною стає проблема адміністративного нагляду за дорожнім рухом в громадських місцях, що має на меті дотримання як водіями транспортних засобів, так і пішоходами Правил дорожнього руху, належне наукове забезпечення цих процесів, як і поширення дискусії щодо поліструктурності сфери суспільних відносин із забезпечення безпеки дорожнього руху, пошук її нової парадигми. Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що національна безпека, громадський порядок, громадська безпека, безпека дорожнього руху органічно пов'язані між собою як соціальні явища, які потребують більш ефективного комплексу заходів щодо їх забезпечення та охорони.

Бібліографічні посилання

1. *Комзюк А.Т.* Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно правові питання реалізації: Монографія / За заг. ред. проф. О.М. Бандурки. – Харків, 2002.
2. *Стахов А.И.* О юридической природе личной, общественной и государственной безопасности // Юриспруденция. – 2004. – № 5. – С. 127-133.
3. *Колтаков В.К.* Адміністративно-деліктний феномен: Монографія. – К., 2004.
4. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: Підруч. / За заг. ред. І.П. Голосніченка, Я.Ю. Кондратьєва. – К., 1999.
5. *Нагребельний В.П.* Громадський порядок // Юридична енциклопедія: В 6 т. –

К., 1998. – Т. 1. – С. 639.

6. Про затвердження Інструкції щодо порядку обліку злочинів, вчинених у громадських місцях, на вулицях в стані алкогольного сп'яніння: Наказ МВС України від 21 червня 1996 р. № 438.

7. Про затвердження Інструкції з обліку злочинів, вчинених у громадських місцях: Наказ МВС № 1394 від 19.12.2003 р.

8. Про заходи про попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України // ВВР. – 2005. – № 52. – Ст. 565.

9. Конституція України. – К., 1996.

10. Міжнародна поліцейська енциклопедія: У 10 т. / Відп. ред. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. – К., 2004. – Т. 1.

11. *Курінний Є.В.* Відносини громадської безпеки: окремі проблеми адміністративно-правового забезпечення // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. – 2005. – № 2. – С. 286-290.

12. Про Національну гвардію Міністерства внутрішніх справ України: Проект Закону України. – К., 2006.

13. *Гусаров С.М.* Адміністративно-правові засади державного управління безпекою дорожнього руху в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2001.

14. *Долгополова М.М.* Деякі аспекти застосування судами України законодавства про адміністративні правопорушення, пов'язані із забезпеченням безпеки дорожнього руху // Запорізькі правові читання: Тези доповідей щорічної Міжнародної наук.-практ. конф. / За заг. ред. С.М. Тимченка і Т.О. Коломоець. – Запоріжжя, 2006.

15. *Лукьянов В.В.* Безопасность дорожного движения. – М., 1983.

16. *Ярмак Х.П.* Адміністративно-наглядова діяльність міліції в Україні. – Одеса, 2006.

17. *Жульов В.И.* Водитель и безопасность дорожного движения. – М., 1984.

18. *Лукьянов В.И.* Обеспечение безопасности дорожного движения. – М., 1979.

19. *Долгополова М.М.* Управление загалнодержавною системою забезпечення безпеки дорожнього руху: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2003.

20. *Бельский К.С.* Полицейское право: Лекционный курс / Под ред. канд. юрид. наук А.В. Куракина. – М., 2004.

21. *Новиков В.В.* Адміністративно-правові основи профілактики порушень правил дорожнього руху: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 1997.

22. *Развадовський В.Й.* Адміністративно-правове регулювання правовідносин у транспортній сфері України: Монографія. – Х., 2004.

Надійшла до редакції 28.11.2011

Є.В. Зозуля

кандидат історичних наук, доцент

(Донецький юридичний інститут МВС України)

УДК 343.96 : 341

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МВС УКРАЇНИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розглянуто питання діяльності МВС України щодо нормативно-правового та організаційного забезпечення міжнародного співробітництва щодо протидії злочинності у сфері високих технологій. Проаналізовано формування нормативно-правової бази, особливості організаційно-правового забезпечення та форми мі-